

Tézy na štátne skúšky pre dvojročný magisterský študijný program *filozofia* – akademický rok 2025/2026

Tézy sú podkladom pre prípravu študenta na štátnu skúšku. Vymedzujú obsah a rozsah požadovaných vedomostí, ktorých inteligentné porozumenie má študent preukázať na skúške. Od študenta sa očakáva, že oblasť vymedzená tézou je zvládnutá prostredníctvom **kvalitnej znalosti príslušnej povinnej a primeranej znalosti odporúčanej literatúry**. Samotné tézy sú formulované tak, aby študentovi umožnili prezentovať svoje schopnosti analytického a syntetického uvažovania v kontexte viacerých absolvovaných predmetov.

Študent bude odpovedať vždy na jednu otázku (napr. 1.1 alebo 1.2, čiže z prvej otázky prvú tézu alebo z prvej otázky druhú tézu a pod.) z každého z dvoch okruhov (z každého okruhu si vyťahne jednu otázku). Okruhy sú **systematická filozofia a dejiny filozofie**.

Systematická filozofia

1. Neklasické logiky a filozofia vedy

Téza č. 1: Klasická a neklasické logiky (čo je to logika; klasická logika: princípy dvojhodnotovosti a extenzionality; zákon vylúčenia tretieho a negovania sporu; rozdiel medzi klasickou a neklasickými logikami, viachodnotové a intenzionálne logiky)

Povinná literatúra:

ZOUHAR, M.: Základy logiky. Bratislava : Veda, 2008, s. 38-41, s. 306-310.

BERKA, K.-MLEZIVA, M.: *Co je logika*. Praha : SPN, 1962, s. 148-158.

Neklasické logiky a filozofia vedy (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

MLEZIVA, M.: *Neklasické logiky*. Praha : Svoboda, 1970.

NEWTON-SMITH, W. H.: *Logic: An Introductory Course*. London : Routledge, 1999, s. 197-217.

Téza č. 2: Filozofia vedy (induktivizmus, falzifikacionizmus, Kuhnov pohľad na vedu a ich problémy).

Povinná literatúra:

ZELEŇÁK, E.: Veda. In: Kvasz, L., Zeleňák, E. (eds.): *Vzťah vedy a náboženstva*. Ružomberok: FF KU v Ružomberku, 2008, s. 18-32.

Neklasické logiky a filozofia vedy (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

CHALMERS, A.F.: *What is This Thing Called Science?* Cambridge: Hackett Publishing Company, 1999, kap. 1-8.

2. Analytická metafyzika

Téza č. 1: Predikácia a individuá

Povinná literatúra:

SOUSEDÍK, S., CMOREJ, P.: O Aristotelovskom chápaní predikácie. In: *Organon F*, roč. 7, 2000, č. 4, s. 437-454, roč. 8, 2001, č. 1, s. 40-55, roč. 9, 2002, č. 3, s. 308-327.

SOUSEDÍK, S.: Aristotelské pojetí individua v dnešní filosofické diskusi. In: *Organon F*, roč. 7, 2000, č. 1, s. 1-12.

STRAWSON, P. F.: Individuá. In: *Organon F*, roč. 4, 1997, s. 39-58.

Odporúčaná literatúra:

STRAWSON, P. F.: *Individuá*. Bratislava : Iris, 1997.

SOUSEDÍK, S.: *Identitní teorie predikace*. Praha : Oikoymenth, 2006.

Téza č. 2: Fakty, relácie a stavy vecí.

Povinná literatúra:

SCHMIDT, M.: Metafyzika Wittgensteinovho Traktátu. In: *Organon F*, roč. 8, 2001, s. 131-149.

SOUSEDÍK, S.: G. Frege a aristotelská ontologie vztahů. In: *Studia Neoaristotelica*, roč. 1, 2004, č. 1-2, s. 70-77.

CARR, B.: *Úvod do metafyziky*. Bratislava : Iris, 2004, s. 21-24.

Odporúčaná literatúra:

RUNGGALDIER, E., KANZIAN, C.: *Grundprobleme der Analytischen Ontologie*. Paderborn : Schöningh, 1998, s. 182-214.

VALENTA, L.: *Problémy analytické filozofie*. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2003, s. 116-120.

3. Analytická estetika

Téza č. 1: Pojmy a úloha teórie v estetike.

Povinná literatúra:

SIBLEY, F.: *Estetické pojmy*. In: *Umění, krása, šeredno. Texty z estetiky 20. století*. ed. V. Zuska. Praha : Karolinum, 2003, s. 23-48.

WEITZ, M.: *Role teorie v estetice*. In: *Umění, krása, šeredno. Texty z estetiky 20. století*. Praha : Karolinum, 2003, s. 77-88.

Odporúčaná literatúra:

Co je umění? Texty angloamerické estetiky 20. století. (eds. T. Kulka & D. Ciporanov) Praha : Pavel Mervart, 2010.

SCRUTON, R.: *Průvodce inteligentního člověka po moderní kultuře*. Praha : Academia, 2003.

Umění, krása, šeredno. Texty z estetiky 20. století. ed. V. Zuska. Praha : Karolinum, 2003.

Téza č. 2: Problém definície umenia.

Povinná literatúra:

ZAHRÁDKA, P.: *Definice umění*. In: *Estetika na přelomu milénia. Vybrané problémy současné estetiky*. (ed. P. Zahrádka) Brno: Barrister & Principal, 2010, s. 15-38.

DICKIE, G.: *Co je umění? Institucionální analýza*. In: *Co je umění? Texty angloamerické*

estetiky 20. století. (eds. T. Kulka & D. Ciporanov) Praha : Pavel Mervart, 2010, s. 113-132.

Odporúčaná literatúra:

Co je umění? Texty angloamerické estetiky 20. století. (eds. T. Kulka & D. Ciporanov) Praha : Pavel Mervart, 2010.

GOODMAN, N.: *Jazyky umění. Nástin teorie symbolů*. Praha : Academia, 2007.

GOODMAN, N.: *Způsoby světatvorby*. Bratislava : Archa, 1996.

4. Súčasná politická filozofia

Téza č. 1: Problém slobody

Povinná literatúra:

BERLIN, I.: Dva pojmy svobody. In: KIS, J.: *Současná politická filosofie*. Praha : OIKOYMENH, 1997, s. 47-99.

Odporúčaná literatúra:

KIS, J.: *Současná politická filosofie*. Praha : OIKOYMENH, 1997, s. 7-46.

KUKANTHAS, Ch.: Liberty. In: GOODIN, E. – PETTIT, P. (Eds.): *A Companion to Contemporary Political Philosophy*. Oxford: Blackwell, 2007, p. 534-547.

SARTORI, G.: *Teória demokracie*. Bratislava: Archa 1993, s. 300-312, 346-349, 359-364.

Téza č. 2: Rawlsova teória spravodlivosti ako férovosti

Povinná literatúra:

RAWLS, J.: *Teorie spravedlnosti*. Praha : Victoria Publishing, 1995, s. 17-32, 38-42 64-67, 92-95, 112-116.

RAWLS, J.: *Politický liberalismus*. Prešov: Slovacontact, 1997, ix-xxvi.

Odporúčaná literatúra:

BAŇAS, J.: *Politický liberalismus Johna Rawlsa: analytická rekonštrukcia*. In: ŠÚST, J. (ed.): *Liberalismus neutrality. Vybrané politické aspekty*. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 11-41

BARŠA, P.: *Teorie spravedlnosti Johna Rawlse*. In: *Politologický časopis*, 1995, No. 4, s. 339-351.

KIS, J.: *Současná politická filosofie*. Praha : OIKOYMENH, 1997, s. 7-46.

KOLLER, P.: Nové teorie smlouvy, In: BALLESTREM, K., OTTMANN, H. (eds): *Politická filosofie 20. století*. Praha : OIKOYMENH, 1993, s. 267-290.

Dejiny filozofie

5. Súčasná morálna filozofia

Téza č. 1: Pojem a podoby metaetiky a normatívnej etiky.

Povinná literatúra:

ANSCOMBE, E.: Moderní morální filosofie. In: O. Beran – K. Pacovská (eds.): *Problémy etiky II*. Červený Kostelec: Pavel Mevart, 2022, s. 19-38.

WILLIAMS, B.: Kritika utilitarismu. In: In: O. Beran – K. Pacovská (eds.): *Problémy etiky I*. Červený Kostelec: Pavel Mevart, 2022, s. 165-195

Odporúčaná literatúra:

ANZENBACHER, A.: Úvod do etiky. Praha: Zvon, 1994. s. 248-273.

KOLÁŘ, P., SVOBODA. V.: Logika a etika. Úvod do metaetiky. Praha : Filosofia, 1997, s. 55-79.

KUNA, M.: Úvod do etiky cnosti. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 7-29.

Téza č. 2: Renesancia aristotelovskej etiky cnosti. Vybrané formulácie (E. Anscombe, A. MacIntyre, Ph. Foot, M. Nussbaum)

Povinná literatúra:

MACINTYRE, A.: Ztráta ctnosti. Praha : Oikoymenh, 2004, s. 213-237.

MCDOWELL, J.: Cnost a rozum. In: O. Beran – M. Cívik – K. Pacovská (eds.): *Základní etické teorie*. Červený Kostelec: Pavel Mevart, 2022, s. 219-240.

Odporúčaná literatúra:

ANZENBACHER, A.: Úvod do etiky. Praha : Zvon, 1994. s. 129-143.

KUNA, M.: Úvod do etiky cnosti. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 59-83.

MACINTYRE, A.: Ztráta ctnosti. Praha : OIKOYMENH, 2004, s. 51-80.

6. Filozofia mysle

Téza č. 1: Prehľad psychofyzických teórií a ich vývoj vo filozofie mysli.

Povinná literatúra:

NOSEK, J.: *Mysl a tělo v analytické filosofii*. Praha: Filosofia, 1997, s. 7-37.

Odporúčaná literatúra:

RORTY, R.: Súčasná filozofia mysle. In: GÁL, E., KELEMEN, J. (ed.): *Myseľ / telo / stroj*. Bratislava: Bradlo, 1992, s. 64-79.

GÁLIKOVÁ, S.: Filozofia a veda o mysli. In: GÁLIKOVÁ, S., GÁL, E. (ed.): *Antológia filozofie mysle*. Bratislava: Kalligram, 2003, s. 13-51.

GÁLIKOVÁ, S.: *Úvod do filozofie mysle*. Martin: Honner, 2001, s. 7-97.

Téza č. 2: Vysvetlenie vôle a konania človeka.

Povinná literatúra:

BARBÖOVÁ, F. R.: *Základy filozofickej antropológie*. Ružomberok : FF KU, 2008, s. 110-142.

KENNY, A.: Tomáš Akvinský o vůli. In: *Filosofický časopis*, roč. 41, 1993, s. 76-92.

Odporúčaná literatúra:

KURIC, M.: *O ľudskej voľbe podľa Tomáša Akvinského*. Bratislava: Lúč, 2005, s. 9-74.

7. Filozofia jazyka

Téza č. 1: Analytická filozofia ako filozofia obratu k jazyku a problematika logického atomizmu (B. Russell, L. Wittgenstein)

Povinná literatúra:

PEREGRIN, J.: Kapitoly z analytickej filosofie. Praha: *Filosofia*, 2005, s. 13-29, kapitoly o Russellovi a Wittgensteinovi.

RUSSELL, B.: *Filozofia logického atomizmu*. Bratislava: Kalligram, 2004, s. 11-45.

WITTGENSTEIN, L.: *Tractatus logico-philosophicus*. Bratislava : Kalligram, 2003, § 1-4 (vybrané časti).

Odporúčaná literatúra:

ZOUHAR, M.: „Logický atomizmus Bertranda Russella“, In: B. Russell: *Jazyk a poznanie*. State a prednášky z rokov 1901 – 1924. Bratislava: Kalligram, 2005, s. 9-56.

Téza č. 2: Oxfordská filozofia prirodzeného jazyka (Ryle a určenie systematicky zavádzajúcich výrazov, Strawsonova koncepcia referencie, Austinova kategorizácia rečových aktov, Griceova analýza diskurzu)

Povinná literatúra:

PEREGRIN, J.: *Kapitoly z analytické filosofie*. Praha: Filosofia, 2005, s. 167-180.

RYLE, G.: „Systematicky zavádzajúce výrazy“, In: *Filozofia prirodzeného jazyka*. Bratislava: Archa, 1992, s. 35-54.

Odporúčaná literatúra:

ORAVCOVÁ, M.: „Od metafyziky k filozofii jazyka“, In: *Filozofia prirodzeného jazyka*. Bratislava: Archa, 1992, s. 7-32.

AUSTIN, J. L.: „Teória rečových aktov (VIII. prednáška)“, In: *Filozofia prirodzeného jazyka*. Bratislava: Archa, 1992, s. 118-125.